

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14CoP/3/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122297656
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Snopčoková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6122297656.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Snopčokovej a členov senátu JUDr. Jána Auxta a JUDr. Evy Dzúrikovej, v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa: F. M., (pôvodne F. M.), nar. XX.XX.XXXX, bytom ako X. M. a R. M., osvojenec osvojiteľov manželov X. M., nar. XX.XX.XXXX a R. M., nar. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom J. XX, M. Bystrica, maloleté dieťa v konaní zastúpené opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica, dieťa biologickej matky: X. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXX a biologického otca neurčeného, za účasti poručníka X. M. Bystrica, o určenie vyživovacej povinnosti, o odvolaní poručníka proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 38P/71/2022-65 zo dňa 16.09.2022, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 38P/71/2022-65 zo dňa 16.09.2022 p
o t v r d z u j e .
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodol, že vyživovaciú povinnosť matky voči maloletému dieťaťu neurčuje (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok II.). Súd prvej inštancie začal konanie o určenie vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu uznesením sp. zn. 38P/71/2022 zo dňa 10.05.2022 na podnet X. M. M.. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že matka maloletého bola pozbavená výkonu rodičovských práv a povinností, otec maloletého je neurčený. X. M. M. v konaní o určenie poručníka maloletému dalo podnet na určenie vyživovacej povinnosti matky voči maloletému, následne na pojednávaní v tomto konaní už ako poručník opätovne navrhlo súdu určiť vyživovaciú povinnosť voči maloletému, a to od začatia predmetného konania. Je zrejmé, s ohľadom na ustanovenie § 39 ods. 4 Zákona o rodine, že povinnosť rodičov prispievať na výživu maloletého dieťa nezaniká ani pozbavením výkonu ich rodičovských práv a povinností. Podstatnou okolnosťou, ktorú je potrebné v danom prípade vziať do úvahy však je, že maloletý bol uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32P/20/2021 zo dňa 09.12.2021 zverený do predosvojiteľskej starostlivosti manželov X. M., nar. XX.XX.XXXX a R. M., nar. XX.XX.XXXX. Predosvojiteľská starostlivosť má dočasný charakter, jej cieľom je, aby sa potenciálna budúca rodina navzájom spoznala, zvykla si na seba, predosvojiteľská starostlivosť simuluje podmienky osvojenia, ktorým sa fakticky a právne nahrádza rodičovstvo a dáva možnosť budúcim osvojiteľom zoznámiť sa s výkonom rodičovských práv a povinností ku konkrétnemu maloletému dieťaťu. Počas uvedeného obdobia je úlohou budúcich osvojiteľov zabezpečovať potreby maloletého dieťaťa súvisiace aj s výživou maloletého dieťaťa. Vyživovacou povinnosťou vo všeobecnosti treba rozumieť povinnosť zabezpečovať bežné existenčné potreby oprávnených osôb, výživné možno chápať ako právo a povinnosť vymedzených osôb pri zabezpečovaní úhrady ich odôvodnených materiálnych a nemateriálnych potrieb. Ide teda aj o peňažné plnenie na rôzne potreby, akými sú napr.

strava, bývanie, ošatenie, zdravotná starostlivosť, kultúrne záujmy atď. Toto všetko si majú budúci osvojiteľia „vyskúšať“ zabezpečovať a uhrádzať pre maloleté dieťa počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti, aby sa overilo, či sú toho schopní a či je uvedené v ich možnostiach ešte pred definitívnym rozhodnutím o osvojení. V prípade, že by k rozhodnutiu o osvojení nedošlo, budúci osvojiteľia v zmysle § 103 ods. 2 Zákona o rodine nemajú nárok na náhradu nákladov, ktoré im vznikli v súvislosti s predosvojiteľskou starostlivosťou, keďže tieto priamo zo zákona hradí výlučne budúci osvojiteľ. Vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu je počas predosvojiteľskej starostlivosti pozastavená. Uvedené vyplýva aj z komentárov k C. o rodine, cit.: „Ďalším znakom predosvojiteľskej starostlivosti je, že sa vykonáva na náklady osvojiteľa. Príchod nového člena do rodiny neznamena len zásah do zabehaného chodu rodiny, ale nepochybne tiež do jej ekonomickej situácie. Vzniká potreba uhrádzať aj náklady nového člena rodiny. Pokiaľ ide o maloleté dieťa, potom vzniká budúcemu osvojiteľovi povinnosť vyživovať dieťa v rovnakom rozsahu, ako keby bol rodičom dieťaťa. To znamená, že majú mať rovnakú životnú úroveň. Počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je rodičom ich vyživovacia povinnosť sistovaná s tým, že ak k osvojeniu nedôjde, budú po zrušení predosvojiteľskej starostlivosti naďalej povinní svoje dieťa vyživovať. V takomto prípade nemá ale záujemca o osvojenie voči rodičom právo na náhradu toho, čo na výživu dieťaťa vynaložil v čase trvania predosvojiteľskej starostlivosti. Aplikácia ust. § 79 ods. 1 je tak vylúčená.“ (B.PVELKOVÁ. Zákon o rodine. Komentár. 3.Vyd. Praha: C. H. Beck SK, online verzia); tiež cit.: „Predosvojiteľská starostlivosť sa vykonáva na náklady osvojiteľov. Títo hradia všetky výdavky maloletého dieťaťa, ktoré má mať, obdobne ako v prípade biologickej rodiny, rovnakú životnú úroveň. Budúcemu osvojiteľovi vzniká voči dieťaťu i vyživovacia povinnosť, ktorá je počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti rodičom dieťaťa sistovaná, avšak ak by k osvojeniu nedošlo, po zrušení predosvojiteľskej starostlivosti sa ich vyživovacia povinnosť obnovuje v plnom rozsahu. Za takých okolností nevzniká záujemcovi o osvojenie nárok na náhradu vynaložených nákladov za dobu trvania predosvojiteľskej starostlivosti.“ (R.BÁNOS, M. KOŠŤTOVÁ. Zákon o rodine Veľký komentár. 2. Vyd. Žilina: Eurokódex, 2020, s. 359). Súd konštatoval, že v rámci systematiky Zákona o rodine je inštitút osvojenia upravený samostatne v druhej hlave štvrtej časti Zákona o rodine od § 97 a nasl. V uvedenej zákonnej úprave osvojenia absentuje úprava, ktorá by predpokladala, že počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti, teda v čase kedy maloleté dieťa bolo súdnym rozhodnutím zverené do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov, riadne trvá vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu, a to na rozdiel od zákonnej úpravy náhradnej starostlivosti v tretej hlave druhej časti Zákona o rodine, kde zákonodarca vyslovene normuje vyživovaciu povinnosť rodičov počas trvania náhradnej starostlivosti, a to napr. v § 45 ods. 8 Zákona o rodine, v § 51 Zákona o rodine. Podľa názoru súdu, ak by rodičia maloletého dieťaťa, ktoré bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti, boli povinní počas tohto obdobia uhrádzať výživné voči maloletému dieťaťu, bola by táto povinnosť, rovnako ako v prípade či už náhradnej osobnej alebo ústavnej starostlivosti, priamo upravená v zákone. Súdu tiež nebola známa prax všeobecných súdov, prípadne existencia judikatúry, ktorá by sa doposiaľ otázkou určenia vyživovacej povinnosti počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti zaoberala, súdu bolo v čase rozhodovania známe len rozhodnutie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 31P/26/2012, v ktorého odôvodnení sa okrem iného uvádza, cit.: „Počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti sa má ukázať, či prípadné osvojenie bude dieťaťu prospešné, v jeho záujme. Predosvojiteľská starostlivosť sa vykonáva na náklady budúceho osvojiteľa a rodičia nie sú počas jeho trvania povinní zabezpečovať výživu dieťaťa. Predosvojiteľská starostlivosť musí osvojeniu bezprostredne predchádzať a zaniká právoplatným rozhodnutím o osvojení dieťaťa.“. Súd dospel k názoru, že hoci vyživovacia povinnosť matky počas predosvojiteľskej starostlivosti o maloletého nezanikla, táto jej zákonná povinnosť je v súčasnosti pozastavená, pričom k obnoveniu tejto povinnosti by mohlo dôjsť len za situácie, ak by nedošlo k osvojeniu maloletého budúcimi osvojiteľmi. Berúc do úvahy aj názor opatrovníka maloletého súd rozhodol tak, že vyživovaciu povinnosť matky voči maloletému dieťaťu neurčil. O trovách konania rozhodol pri aplikácii § 52 CMP.

2. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie poručník maloletého dieťaťa - X. M. M., keď namietal nesprávne právne posúdenie súdom prvej inštancie spočívajúce v neaplikovaní príslušnej právnej normy, a to § 106 ods. 1 Zákona o rodine a v nesprávnej aplikácii § 39 ods. 4 Zákona o rodine na zistený skutkový stav. Súd neaplikoval § 106 ods. 1 Zákona o rodine, v ktorom je výslovne uvedené, že až osvojením zanikajú vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou, teda aj vyživovacia povinnosť podľa § 39 ods. 4 Zákona o rodine; je nerozhodné, že Zákon o rodine neuvádza vyživovaciu povinnosť pri ustanoveniach o predosvojiteľskej starostlivosti. V zákonnej úprave Zákona o rodine v časti osvojenie je tak upravená vyživovacia povinnosť na čas doby pred osvojením maloletého dieťaťa, ktorá zahŕňa dobu, počas ktorej je dieťa dočasne zverené

do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov. Vo vzťahu k posúdeniu nároku maloletého na určenie výživného nie je rozhodné, že v časti Zákona o rodine týkajúcej sa predosvojiteľskej starostlivosti nie sú ustanovenia o výživnom. Súd zároveň nesprávne aplikoval § 39 ods. 4 Zákona o rodine na zistený skutkový stav, keď síce v bode 13 odôvodnenia uviedol, že povinnosť rodičov prispievať na výživu maloletého dieťaťa nezaniká ani pozbavením výkonu ich rodičovských práv a povinností, ale táto povinnosť rodičov je počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti sistovaná, keďže počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je úlohou budúcich osvojiteľov zabezpečovať potreby maloletého dieťaťa súvisiace aj s výživou maloletého dieťaťa. Pokiaľ súd citoval ustanovenie § 103 ods. 2 (ods. 1) Zákona o rodine, toto ustanovenie nijako nesúvisí s nárokom maloletého dieťaťa na výživné, t. j. skutočnosť, že určitá osoba počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti znáša náklady v súvislosti so zverením maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti, nesúvisí s nárokom maloletého na výživné. Podľa § 103 ods. 1 druhá veta Zákona o rodine ide o náklady na starostlivosť o maloletého, pričom však uvedené nevylučuje nárok maloletého na výživné počas obdobia predosvojiteľskej starostlivosti s ohľadom na § 106 ods. 1 Zákona o rodine. Ustanovenie § 103 ods. 1 druhá veta je osobitným ustanovením vylučujúcim nárok budúcich osvojiteľov na uplatnenie si nákladov, ktoré im vzniknú počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti (v súvislosti s jej výkonom), ako pohľadávky; týka sa teda rozsahu práv a povinností osôb, ktorým bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti, nie práva maloletého na výživné (jeho zániku a ani pozastavenia). Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP zrušil.

3. Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa v písomnom vyjadrení k odvolaniu poručníka maloletého dieťaťa uviedol, že maloletý sa na základe uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/20/2021 zo dňa 09.12.2021, právoplatným dňa 20.12.2021 nachádza v predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov, ktorí majú vytvorené vhodné a bezpečné podmienky v domácnosti, o maloletého sa riadne a zodpovedne starajú, zabezpečujú mu všetky materiálne, biologické, emočné i sociálne podmienky. Biologická matka privilila na osvojenie z dôvodu, že nie je schopná finančne zabezpečiť maloleté dieťa, nakoľko má ďalšie postihnuté dieťa, a preto nevie maloletému poskytnúť všetky prostriedky, ktoré si maloleté dieťa vyžaduje pre svoj zdravý vývin a vývoj. Podľa § 103 ods. 1 Zákona o rodine pred osvojením musí byť maloleté dieťa najmenej po dobu 9 mesiacov v starostlivosti budúceho osvojiteľa. Náklady spojené s predosvojiteľskou starostlivosťou uhrádza budúci osvojiteľ. Nákladmi možno rozumieť bežné výdavky na zabezpečenie starostlivosti o dieťa, pričom budúci osvojiteľ nemá voči nikomu nárok na náhradu týchto nákladov, a to ani vtedy, ak by k osvojeniu maloletého z akýchkoľvek dôvodov nedošlo. Poukázal na § 81 ods. 1 Zákona o rodine, ktorý explicitne uvádza formy náhradnej starostlivosti o maloleté dieťa, pri ktorých súd upraví rozsah vyživovacej povinnosti rodičov alebo iných osôb povinných poskytovať maloletému dieťaťu výživné. Uvedené ustanovenie neobsahuje úpravu vyživovacej povinnosti rodičov v čase výkonu predosvojiteľskej starostlivosti. Odporučil odvolaciemu súdu zamietnuť odvolanie poručníka ako nedôvodné.

4. Matka maloletého dieťaťa v písomnom vyjadrení k odvolaniu poručníka maloletého uviedla, že sa vzdala rodičovských práv a od začiatku išlo o utajený pôrod, nesúhlasí s tým, aby platila výživné.

5. Manželia X. a R. M. k odvolaniu poručníka maloletého dieťaťa v písomnom vyjadrení poukázali na to, že sa o maloletého riadne starajú a finančne ho zabezpečujú. Celá predosvojiteľská starostlivosť je na náklady ich ako žiadateľov, nerozumejú, že mesto si nárokuje na výživné od biologickej matky dieťaťa. Navyše vyžadovanie výživného považujú za nemorálne, nakoľko je evidentná snaha vymáhať výživné od matky, ktorá má ďalšie deti a žije v neprimeraných sociálnych podmienkach, čo by viedlo len k prehĺbeniu jej zlej finančnej situácie. Keďže dala súhlas k adopcii, je zrejmé, že nebola schopná sa o dieťa starať. Domnievajú sa, že výživné od matky by sa nemalo vymáhať.

6. Následne k horeuvádzaným vyjadreniam sa vyjadril poručník maloletého dieťaťa - X. M. M. uvádzajúc, že maloleté dieťa sa nenarodilo v režime utajeného pôrodu, v rodnom liste maloletého je ako matka uvedená X. M., otec je neurčený. Z uvedeného dôvodu vznikla a stále trvá vyživovacia povinnosť matky voči maloletému dieťaťu napriek tomu, že Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom sp. zn. 32P/44/2021 zo dňa 08.06.2021 pozbavil matku rodičovských práv k maloletému. Nárok vyplývajúci z § 39 ods. 4 a § 62 ods. 1 Zákona o rodine je nárokom maloletého, preto nemožno argumentovať, že faktické zabezpečenie starostlivosti o maloletého zo strany budúcich osvojiteľov znamená zánik nároku maloletého dieťaťa. Rovnako nemožno vo vzťahu k prejednávanej veci argumentovať nemorálnosťou, keďže ide o záujem maloletého, pričom poukázal na ustanovenie § 75 ods. 2 Zákona o rodine.

7. V dôsledku odvolania podaného poručníkom maloletého dieťaťa - X. M. M. proti rozsudku súdu prvej inštancie krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 65 a § 66 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len CMP) a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

8. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

9. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

11. Na základe podaného odvolania poručníkom maloletého dieťaťa po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vo veci na základe vykonaného dokazovania v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval skutkový stav veci správne, so skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje, pričom súd prvej inštancie vykonal na základe zisteného skutkového stavu správne právne posúdenie, dôkazy vyhodnotil v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP a rozhodnutie náležite odôvodnil, keď odôvodnenie rozhodnutia má náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP. Odvolateľ v odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé vyvolať zmenu, či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, pričom vo veci neboli ani naplnené procesné predpoklady doplňovať dokazovanie, prípadne nariaďovať odvolacie pojednávanie zo strany odvolacieho súdu. S prihliadnutím na odvolanie poručníka maloletého dieťaťa odvolací súd na základe preskúmania veci dospel k záveru, že podané odvolanie dôvodné nie je a nemožno mu vyhovieť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, pričom pri preskúmaní veci nezistil odvolací súd žiadne vady konania pred súdom prvej inštancie, ktoré by sa týkali procesných podmienok.

12. S poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP považuje odvolací súd napadnutý rozsudok súdu za vecne správny, ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia, zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo veci neurčenia vyživovacej povinnosti matky k maloletému dieťaťu rozhodol vecne správne. Predmetom konania bolo určenie vyživovacej povinnosti matke, a to počas trvania zverenia maloletého dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov. Odvolací súd dožiadaním u Okresného súdu Banská Bystrica mal za preukázané, že Okresný súd Banská Bystrica v konaní sp. zn. 38P/189/2022 rozhodoval o návrhu na osvojenie maloletého dieťaťa F. M., nar. XX.XX.XXXX, pričom rozsudkom č. k. 38P/189/2022-71 zo dňa 07.02.2023, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 14.02.2023 určil, že maloletý F. M., nar. XX.XX.XXXX z matky X. M., nar. XX.XX.XXXX a otca neurčeného sa stáva osvojencom manželov X. R. M., rod. H., nar. XX.XX.XXXX a X. M., nar. XX.XX.XXXX (výrok I.). Súd zároveň určil, že osvojenec bude mať priezvisko M. (výrok II.). Súd tiež určil, že osvojiteľa sa zapíše v knihe narodení príslušného matričného úradu ako prirodzení rodičia maloletého (výrok III.). Konanie o návrhu na určenie mena maloletého zastavil (výrok VI.). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok V.).

13. Odvolací súd zároveň lustráciou v Registri obyvateľov zistil, že u maloletého dieťaťa došlo aj k zmene mena z pôvodného „F.“ na „F.“.

14. Vzhľadom k tomu, že rozsudok, ktorým bolo maloleté dieťa osvojené (rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 38P/189/2022-71 zo dňa 07.02.2023 nadobudol právoplatnosť dňom 14.02.2023, odvolací súd dôvodnosť plnenia vyživovacej povinnosti matkou posudzoval za obdobie od začatia konania o určenie vyživovacej povinnosti uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 38P/71/2022 zo dňa 10.05.2022 do dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 38P/189/2022-71 zo dňa 07.02.2023, t. j. do 13.02.2023, keď dňom

14.02.2023, ktorým dňom nadobudol právoplatnosť rozsudok súdu o osvojení maloletého dieťaťa, zanikli všetky vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou. Hoci právoplatnosťou rozhodnutia o osvojení zároveň zanikla funkcia poručníka maloletého dieťaťa X. M. M., z dôvodu, že Mesto M. Bystrica ako poručník maloletého dieťaťa v čase pred dňom právoplatného rozhodnutia o osvojení maloletého dieťaťa osvojencami podalo odvolanie, odvolací súd odvolanie poručníka podrobil odvolaciemu prieskumu a o podanom odvolaní aj rozhodol.

15. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné sa živiť.

16. Základným kritériom vo vzťahu k určeniu vyživovacej povinnosti sú odôvodnené potreby oprávnenej osoby (v súdnej veci maloletého dieťaťa) a možnosti, schopnosti a majetkové pomery osoby povinnej (v súdnej veci biologickej matky maloletého dieťaťa). Z ustanovení Zákona o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z.) vyplýva, že v niektorých prípadoch Zákon o rodine ukladá súdu obligatórne povinnosť o vyživovacej povinnosti rozhodnúť. Je to tak v prípade rozvodu manželstva, s ktorým je zo zákona spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, keď z ustanovenia § 24 ods. 1 Zákona o rodine vyplýva povinnosť určiť rodičovi, ktorému maloleté dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti prispievať na jeho výživu alebo schváliť dohodu rodičov o výške vyživovacej povinného rodiča. Rovnako v prípade, ak rodičia maloletého dieťaťa, ktorí nežijú spolu sa nedohodnú na úprave výkonu rodičovských práv a povinností, a teda aj na výške vyživovacej povinnosti povinného rodiča, súd určuje vyživovacia povinnosť povinného rodiča, pričom súd primerane aplikuje ustanovenie § 24 Zákona o rodine.

17. Odvolací súd poukazuje na to, že Zákon o rodine v tretej časti (§§ 62 až 81) upravuje výživné. Podľa druhej hlavy, tretej časti Zákona o rodine - spoločné ustanovenia (§§ 75 až 81), konkrétne v ustanovení § 81 ods. 1 Zákon o rodine ustanovuje, že ak súd rozhodne o umiestnení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, o nariadení ústavnej starostlivosti alebo o uložení ochrannej výchovy, upraví aj rozsah vyživovacej povinnosti rodičov alebo iných osôb povinných poskytovať maloletému dieťaťu výživné. V prípade rôznych foriem náhradnej starostlivosti Zákon o rodine v ust. § 45 ods. 8 veta prvá Zákona o rodine ukladá súdu povinnosť rozhodnúť vo veci určenia výživného v prípade náhradnej osobnej starostlivosti. Rovnako v ust. § 51 prvá veta Zákona o rodine v prípade rozhodnutia o pestúnskej starostlivosti súd určí rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať maloletému dieťaťu výživné a rozsah vyživovacej povinnosti, pričom v oboch týchto prípadoch miestom plnenia výživného je príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny; iba v prípade, ak maloleté dieťa je zverené do náhradnej osobnej starostlivosti osobe, ktorá nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, miestom plnenia je táto osoba. Vo vzťahu k náhradnej starostlivosti zákon č. 627/2005 Z. z. upravujúci otázku príspevkov na podporu náhradnej starostlivosti o dieťa ustanovuje v § 1 ods. 2 písm. e) a f), že za náhradnú starostlivosť na účely uvedeného zákona sa považuje aj zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti a zverenie dieťaťa do starostlivosti fyzickej osoby rozhodnutím súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ak súd koná o zverení dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti; jednotlivé druhy príspevkov, či už je oprávnenou osobou dieťa alebo náhradný rodič, sa na prípady predosvojiteľskej starostlivosti nevzťahujú, okrem jednorazového príspevku pri zverení do náhradnej starostlivosti v prípade, ak dieťa bolo zverené do predosvojiteľskej starostlivosti a pri podaní takéhoto návrhu bolo mladšie ako 6 mesiacov.

18. Zákon o rodine v štvrtej časti druhej hlavy týkajúcej sa osvojenia súdu povinnosť rozhodnúť o vyživovacej povinnosti rodičov neukladajú; zároveň ustanovenia Zákona o rodine vo vzťahu k osvojeniu nedefinujú ani miesto plnenia prípadnej vyživovacej povinnosti.

19. Súd prvej inštancie správne poukázal na ust. § 103 zákona o rodine, keď podľa ust. § 103 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine, náklady spojené s predosvojiteľskou starostlivosťou uhrádza budúci osvojiteľ. Budúci osvojiteľ má pritom v zmysle § 103 ods. 5 Zákona o rodine, rovnaké práva a povinnosti, ako osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a do pestúnskej starostlivosti. Osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti je povinná vykonávať osobne starostlivosť o maloleté dieťa v rovnakom rozsahu, ako ju vykonávajú rodičia; právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok má iba v bežných veciach. Vo vzťahu k pestúnskej starostlivosti pestún je povinný vykonávať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa v rovnakom rozsahu, v akom ju vykonávajú rodičia; právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok má iba v bežných

veciach. Za súčasť rodičovských práv a povinností je potrebné považovať predovšetkým sústavnú a dôslednú starostlivosť o výchovu maloletého dieťaťa, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, jeho zastupovanie a správu jeho majetku, ako to vyplýva z ust. § 28 ods. 1 Zákona o rodine. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že budúci osvojiteľ je povinný okrem iného aj sústavne a dôsledne sa starať o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, pričom pokiaľ pri plnení týchto povinností vznikajú budúcemu osvojiteľovi náklady, tieto je povinný v zmysle § 103 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine uhrádzať budúci osvojiteľ. Budúci osvojiteľ teda uhrádza všetky náklady, ktoré súvisia s odôvodnenými potrebami maloletého dieťaťa; náklady budúceho osvojiteľa v súvislosti so zabezpečením odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa je možné stotožniť s výdavkami, ktoré majú charakter vyživovacej povinnosti. Budúci osvojiteľ potom prostredníctvom nákladov spojených s predosvojiteľskou starostlivosťou v zásade plní povinnosť, ktorá by mala v prípade rodiča maloletého dieťaťa charakter vyživovacej povinnosti. Zákon o rodine v prípade predosvojiteľskej starostlivosti v žiadnom ustanovení právne neupravuje vyživovaciu povinnosť rodiča v prípade predosvojiteľskej starostlivosti; maloleté dieťa neustanovuje ako osobu oprávnenú z vyživovacej povinnosti, rovnako neustanovuje budúcich osvojiteľov ako miesto plnenia vyživovacej povinnosti a v prípade predosvojiteľskej starostlivosti súdu neukladá povinnosť určiť výživné od povinného rodiča. Zároveň je potrebné poukázať na to, že ani Civilný mimosporový poriadok (zákon č. 161/2015 Z. z.) v siedmom dieli, v ktorom je upravené konanie vo veciach osvojenia, a to konanie o osvojiteľnosti, osvojení a zverení maloletého dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti, neupravuje ex lege spojenie týchto konaní s konaním o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, teda aj vyživovacej povinnosti rodiča k maloletému dieťaťu. Účastníkmi konania o osvojiteľnosti sú navrhovateľ, dieťa a jeho rodičia. Účastníkmi konania o osvojení sú osvojované dieťa, jeho rodičia, prípadne poručník, osvojiteľ a jeho manžel, pričom poručník je účastníkom konania v prípadoch, ak rodičia osvojeného dieťaťa nie sú účastníkmi konania o osvojení z dôvodu, že sú pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo ak sú pozbavení spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu. Účastníkmi konania o zverení maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti sú tí, ktorí by nimi boli v konaní o osvojení. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že z opatrovanského spisu mal za preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/44/2021-33 zo dňa 08. 06. 2021 súd matku maloletého dieťaťa (biologickú matku X. M.) pozbavil rodičovských práv k maloletému F. M., pričom z pripojeného spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32P/44/2021 odvolací súd mal za preukázané, že predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom 30. 06. 2021. Zároveň z opatrovanského spisu, tak ako to konštatoval aj súd prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 32P/20/2021-103 zo dňa 09. 12. 2021 súd maloletého zveril do predosvojiteľskej starostlivosti manželov X. M. a R. M., ktorí sú povinní zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletého a oprávnení maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok v bežných veciach; odvolací súd z pripojeného spisu mal preukázané, že toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 20. 12. 2021.

20. Podľa § 39 ods. 4 Zákona o rodine vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu rozhodnutím súdu o obmedzení alebo pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu nezaniká. Je však potrebné pri rozhodovaní prihliadať aj na systematiku Zákona o rodine; citované ustanovenie je obsiahnuté v jeho druhej časti, ktoré upravuje vzťahy medzi rodičmi, deťmi a ostatnými príbuznými, prvej hlavy, ktoré upravuje rodičovské práva a povinnosti. Náhradná osobná starostlivosť, ktorej ustanovenia ukladajú súdu povinnosť rozhodnúť o vyživovacej povinnosti rodiča sú rovnako obsiahnuté v druhej časti Zákona o rodine, a to v jej tretej hlave. Pozbavením rodičovských práv a povinností vzniká potreba rozhodnúť o niektorej z foriem náhradnej osobnej starostlivosti, a to v prípade, že starostlivosť o maloleté dieťa nezabezpečuje, alebo nemôže zabezpečiť druhý rodič, resp. v prípade, ak druhý rodič zomrel, alebo je neznámy. Z uvedeného potom možno dôjsť k záveru, že ust. § 39 ods. 4 Zákona o rodine dopadá najmä na tieto prípady a Zákon o rodine na takéto skutočnosti v ust. § 45 ods. 8 a § 51 pamätá. Zároveň nemožno opomenúť ani ust. § 81 ods. 1 Zákona o rodine obsiahnuté v tretej časti, ktoré upravuje otázku výživného a ktoré už odvolací súd vyššie citoval.

21. Osvojenie spolu s určením rodičovstva je však upravené v štvrtej časti Zákona o rodine, pričom osvojenie nemá charakter náhradnej starostlivosti o maloleté dieťa, oproti náhradnej osobnej starostlivosti má trvalý charakter, k zrušeniu osvojenia môže dôjsť len z dôvodov, ktoré sú uvedené v ust. § 107 ods. 1 Zákona o rodine. Odvolací súd súhlasí s konštatovaním súdu prvej inštancie, že v prejednávanej veci vyživovacia povinnosť biologickej matky síce nezanikla, avšak vzhľadom na charakter predosvojiteľskej starostlivosti, berúc do úvahy aj vyššie uvedenú argumentáciu, je možno konštatovať, že vyživovacia povinnosť biologického rodiča (matky) je prechodne zastavená (sistovaná).

V prípade, že by k osvojeniu nedošlo, vyživovacia povinnosť biologického rodiča sa obnovuje, resp. v prípade osvojenia vyživovacia povinnosť zaniká. Ust. § 106 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého osvojením zanikajú vzájomné práva a povinnosti medzi osvojencom a pôvodnou rodinou, na uvedenom konštatovaní nič nemení, keď s ust. § 106 ods. 1 Zákona o rodine súladný vyššie uvedený záver, že aj vyživovacia povinnosť zaniká až osvojením. Odvolací súd poukazuje na to, že súd je (vychádzajúc z čl. 5 základných zásad Zákona o rodine) povinný vždy prihliadať na najlepší záujem maloletého dieťaťa. Za situácie, že biologická matka privolila k budúcemu osvojeniu už po narodení dieťaťa, je najlepším záujmom dieťaťa, aby toto vyrastalo v harmonickom a úplnom rodinnom prostredí, pričom najvyššou formou takéhoto výchovného prostredia (keďže u maloletého dieťaťa nie sú predpoklady, aby bolo vychovávané a bola mu poskytovaná náležitá starostlivosť v biologickej rodine), je osvojenie, keď práve pri osvojení vzniká medzi osvojiteľom a osvojencom rovnaký vzťah, aký je medzi rodičmi a deťmi, pričom takýto charakter žiadna z foriem náhradnej osobnej starostlivosti, pri ktorej sa určuje výživné, nemá. Treba prihliadať aj na proces osvojovania maloletého dieťaťa, ktorý okrem administratívnej náročnosti a aj v rámci konania pred súdom má formálne stanovené postupy, a to konanie o osvojiteľnosti, konanie o zverení maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti a samotné konanie o osvojení maloletého dieťaťa, ktorému predchádza rozhodovanie o pozbavení rodičovských práv, ustanovenie poručníka. Práve konaním vo veci zverenia maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti je vytvorený priestor pre osvojenie s tým, že je zachovaná doba 9 mesiacov zverejnia maloletého do predosvojiteľskej starostlivosti, po ktorú dobu maloleté dieťa musí byť v starostlivosti budúcich osvojiteľov, pričom vychádzajúc z charakteru predosvojiteľskej starostlivosti a povinnosti budúceho osvojiteľa (povinnosť sústavnej starostlivosti o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa), je nepochybné, že všetky potreby maloletého dieťaťa sú počas predosvojiteľskej starostlivosti zabezpečené budúcimi osvojiteľmi. Vychádzajúc z hore uvedeného, záujmu maloletého dieťaťa na plnení vyživovacej povinnosti, ktorá v zmysle § 106 zaniká osvojením, je nadradený záujem maloletého dieťaťa na osvojení, ktorým sa maloleté dieťa stáva členom rodiny založenej právne - osvojením namiesto biologickej rodiny, pričom osvojením vznikajú rovnaké práva a povinnosti, ako sú medzi rodičmi a deťmi.

22. Na základe už vyššie uvedeného, preto odvolací súd uzatvára, že sa stotožňuje s napadnutým rozhodnutím súdu prvej inštancie, súd prvej inštancie vyvodil správny právny záver, že vyživovacia povinnosť biologického rodiča počas trvania predosvojiteľskej starostlivosti je sistovaná, svoje závery oprel o názory právnej vedy, ale aj o potrebný výklad ustanovení Zákona o rodine. Odvolací súd považuje rozhodnutie súdu za vecne správne, súd prvej inštancie sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto rozsudok súdu prvej inštancie postupom v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil ako vecne správny čo do veci samej. Zároveň súd správne rozhodol aj o trovách konania pri aplikácii § 52 CMP.

23. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol postupom v zmysle § 396 ods. 1 CSP a § 52 CMP a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

24. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).